

VOETBAL, EEN FEEST ... ZONDER **BLAUW** IN EN ROND HET STADION

Kerstvoetbal tussen de eindejaarsfeesten in het Guldensporenstadion. Een geladen West-Vlaamse derby. Woensdagavond 30 december 2009, het eindsignaal weergalmt omstreeks 20 uur. Club Brugge heeft tegen KV Kortrijk met klinkende cijfers (1-4) de overwinning in de wacht gesleept. Maar dit is hier niet aan de orde. Wel die andere overwinning, die van het gastheerschapmodel en de inzet van een minimale politiecapaciteit. Geen pelotons, geen combiregeling, geen matrakken, geen ruiters, geen sproeiwagen, geen gescheiden supportersvakken ... Een verslag met de architect van dit huzarenstukje: commissaris Bart Coussement, dossierbeheerder voetbal van de politiezone Vlas (Kortrijk/Kuurne/Lendeledede).

.....
 Tekst Stefan Debroux
 Fotografie Petra De Weser

KORTRIJK – Het eindejaarstreffen tussen KV Kortrijk en Club Brugge vond plaats onder het toezien van 59 politiemensen, bijna allen in burger. Als we de inzet onder de loep nemen, tellen we: een team van dertien politiemensen in burger van de politiezone Vlas – de zogenaamde ‘oortjes’ omdat zij via een oortje in contact staan met de commandopost; twee bewijsteams¹ van de federale politie, één in de gemengde tribune en één in de tribune voor Kortrijksupporters; een cicerone en vier spotters² van de politiezone Vlas; zes spotters van de politiezone Brugge; vier mensen in de commandopost; negen motards van de politiezone Vlas om het verkeer in goede banen te leiden en tot slot twee duoteams in uniform als aanspreekpunt voor de supporters op straat en rond het stadion. Ter vergelijking: deze inzet staat in schril contrast met de 154 manschappen – inclusief pelotons in gevechtuitrusting, sproeiwagen en andere klassieke ordehandhavingsmiddelen – die in 2007 moesten aandraven voor de bekerwedstrijd tussen dezelfde twee West-Vlaamse teams.

Nultolerantie zonder Blauw

“59 lijkt weinig, maar die politie-inzet is berekend op basis van efficiëntie, flexibiliteit en noodzaak”, verklaart Bart Coussement. “En nog belangrijker is de richtinggevende filosofie die erachter schuilt. In Kortrijk leeft de idee dat

voetbal een feest moet zijn, een gezellig uitstapje, ook voor families en kinderen. Dit heeft een impact op de manier waarop je de ordehandhaving aanpakt. Ik bedoel hiermee dat de gedachte van ‘familiale gezelligheid’ niet strookt met het dreigende beeld van een peloton ordehandhavers uitgerust met matrakken en schilden. In de gegeven omstandigheden zijn onze ‘oortjes’, de flikken-in-burgermet-rode-armband en de bewijsteams veel efficiënter: het zijn gespecialiseerde

Commissaris Bart Coussement slaat een babbel met KV Kortrijk-trainer en Belgisch voetbalicoon Georges Leekens. “De veiligheid in de stadions is ook een zaak van spelers en trainers. Door provocaties of onsportief gedrag van spelers kan de vlam in de pan slaan. Dus we doen een oproep aan hun verantwoordelijkheidszin om de gemoederen niet te verhitten in negatieve zin.”

politiemensen, ze zijn zeer mobiel en makkelijk aanstuurbaar en spelen kort op de bal indien er zich een incident voordoet. Het zou een misvatting zijn om te denken dat geen ‘Blauw in het stadion’ synoniem staat voor straffeloosheid. Integendeel, in Kortrijk heerst sinds 2008 een nultolerantiebeleid op het vlak van de toepassing van de Voetbalwet. Met andere woorden, wie over de schreef gaat riskeert een fikse administratieve boete en een stadionverbod. En met het beeldmateriaal van onder meer de bewijsteams beschikken we over omomstotelijk bewijsmateriaal. Onze supporters weten dat! Slotsom: kwaliteit haalt de bovenhand op kwantiteit.”

Supportersvakken

Met de blauwloze ordehandhaving van KV Kortrijk - Club Brugge van 30 december 2009 was commissaris Coussement niet aan zijn proefstuk toe. “De bal ging enkele seizoenen geleden aan het rollen toen KV Mechelen in 2007 de eindronde in tweede nationale op ons terrein won. Kortrijkzananen hebben toen massaal geapplaudiseerd voor de Mechelaars en deftig meegefeest. Het daaropvolgende seizoen 2007-2008 promoveerde KV Kortrijk als kampioen, waardoor beide teams elkaar opnieuw troffen in eerste klasse. Vorig seizoen stelden we dan voor de thuiswedstrijd vast dat door een hiaat in de online ticketverkoop zowat 450 KV Mechelen-fans een ticket hadden voor

...

een Kortrijkse tribune. In samenspraak met KV Mechelen en de lokale politie van Mechelen hebben we toen beslist om de ‘vermenging’ toe te staan. De goede verstandhouding tussen beide groepen maakte dit mogelijk, maar er was nog een ander element. KV Mechelen heeft een trouwe schare supporters, die de club ook op verplaatsing in groten getale volgen. 1200 Malinois-fans bij uitwedstrijden is niet uitzonderlijk. Maar in het Guldensporenstadion heeft het bezoekersvak slechts een capaciteit voor 890 mensen. Door supportersvermenging toe te laten, viel die eventuele beperking voor de bezoekende supporters weg! Bij de wedstrijd tussen Kortrijk en Club Brugge vorig seizoen deed zich een gelijkaardig

scenario voor. Er is weinig rivaliteit tussen beide clans, integendeel. We weten dat enkele harde jongens van Kortrijk af en toe Club Brugge volgen en vice versa. Bovendien zijn er in Kortrijk en omstreek heel wat Club-aanhangers. Die mensen kunnen gewoon aan het stadion een ticket kopen voor eender welk vak, waardoor er de facto supportersvermenging ontstaat. Toch is die wedstrijd in maart vorig jaar probleemloos verlopen.”

Gastheerschap

De positieve ervaringen met deze eerder ‘toevallige’ supportersvermengingen inspireerden de Kortrijkse dossierbeheerder – met de instemming van de overheden – tot de toepassing van het gastheer-

schapsmodel. “Waarom het de voetbal-liefhebbers – van wie 98% met goede bedoelingen naar het stadion komt – moeilijk maken als het ook anders kan?” trapt Bart Coussement een open deur in. “Wij hebben dit seizoen beslist om de combiregeling voor alle thuiswedstrijden af te schaffen. Met andere woorden: de bezoekende supporters zijn niet verplicht om tegelijk met een toegangskaart ook een busticket te kopen en in konvooi onder begeleiding naar Kortrijk te komen. En op termijn is het ons streefdoel om de bezoekersvakken af te schaffen. Als we van voetbal een feest willen maken, begint dit met positief gastheerschap. Als motivering kan je stellen dat een voetbalfan evenveel recht heeft op een klant-

“ Bart Coussement

De gedachte van ‘familiale gezelligheid’ strookt niet met het beeld van een peloton ordehandhavers

HOOLIGANISME: VAN ALLE SPORTEN?

In zijn vrije tijd is Bart Coussement scheidsrechter in de eerste afdeling van het basketbal. Daar haalt hij de mosterd voor de boutade “als een basketbalwedstrijd een feest is voor 5000 à 6000 fans, waarom kan een voetbalwedstrijd dat niet zijn?” Wij wagen ons niet aan een socio-historische verklaring van baldadigheden tussen rivaliserende voetbalfans. Maar we stellen toch vast dat ook andere sporten niet van ‘hooliganachtig’ geweld gespaard blijven. Bij volleybalwedstrijden in Griekenland durft de situatie wel eens uit de hand lopen. Het Turkse basketbal heeft een kwalijke reputatie van fanatiek supportersgeweld. Op de Australian Open, een internationaal tennistoernooi in Melbourne, wordt aan Kroatische ‘supporters’ de toegang tot matches ontzegd omdat ze zwaar over de schreef gaan. Commissaris Coussement ziet zelfs een fenomeen dichter bij huis: “Onlangs was er tumult op een veldritkoers in Kalmthout. De herrieschoppers van dienst waren gasten uit het Antwerpse met een stadionverbod aan hun been. Die zoeken nu andere oorden op om zich te manifesteren. Tja, noem dat maar een pervers effect van de efficiëntie van stadionverboden.”

Gaan we naar een cyclocrosswet naar analogie met de voetbalwet? Hoe dan ook, hooliganisme is een maatschappelijk probleem, het voetbal de uitlaatklep. Maar het kan dus evengoed bij andere sporten voorkomen.

HOOLIGANISME: VAN ALLE SEIZOENEN?

In het seizoen 2002-2003 volgde Inforevue de wedstrijd GBA-Anderlecht. Toen werd een ordemacht van 300 manschappen ontplooid. Het kwam tot zware ongeregelheden op straat voor en na de wedstrijd, waarbij zowel Beerschot- als Anderlechthooligans zich lieten gelden. Ruiters en pelotons (met sproeiwagen én helikopter) hadden de handen vol. De politie verrichtte een 70-tal arrestaties. "Zulke situaties met groepsconfrontaties behoren momenteel tot het verleden", stelt Bart Coussement terwijl hij hout vasthoudt. "Maar hieruit concluderen dat er in België geen heethoofden meer naar het voetbal gaan, is fout. Als ik kijk naar mijn zone, zie ik ook wel dat de harde kern van Kortrijkfans geen doetjes zijn. Om maar te zeggen: vorig seizoen leverden twee wedstrijden quasi alle pv's voor de statistieken. Eéntje daarvan was Zulte/Waregem-KV Kortrijk: een 60-tal pv's voor wat duw- en trekwerk en vernielingen en een buslading stadionverboden voor Kortrijkzanen. Maar ik wil hier ook de vinger op een andere wonde leggen: het problematische druggebruik bij een deel van de jonge meute voetbalfans. De combinatie van pepmiddelen en verbale provocaties is een explosieve cocktail die maakt dat sommigen bij het minste door het lint gaan. Druggebruik op het voetbal is nu een aandachtspunt waar we serieus werk van moeten maken. Niet alleen in Kortrijk trouwens."

Het hooliganisme – voetbalgeweld in groepsverband – in het eersteklassevoetbal is de jongste jaren danig in de kiem gesmoord. Dat het aantal kleinere, geïsoleerde incidenten (zoals het gebruik van vuurwerk, het beklimmen van omheiningen en verbaal geweld of antisociaal gedrag) afneemt, is vooral het gevolg van een groeiende professionalisering en een uniformere aanpak bij de politie en het lik-op-stukbeleid door de toepassing van de voetbalwet (zie tabel). Daar staat tegenover dat de politie-inzet voor voetbalwedstrijden nooit zo laag was: 22 346 politiemensen in het seizoen 2008-2009. Dat is meer dan twee keer minder dan in het seizoen 2000-2001 toen 50 511 manschappen zijn ingezet.

Toepassing van de Voetbalwet

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Station-verboden	164	208	141	153	295	845	600	997	1282	1170	873
Totaal boetes	149 108 euro	203 520 euro	119 360 euro	63 770 euro	157 600 euro	315 550 euro	277 675 euro	493 275 euro	578 050 euro	480 850 euro	378 575 euro

vriendelijk onthaal als een concertganger of een basketliefhebber, door de politiemensen, maar ook door de stewards bijvoorbeeld. Hun regulerende en verzoevende rol in het stadion is ondertussen onmiskenbaar zinvol en niet meer weg te denken. Op de laatste KV Kortrijk - Club Brugge waren 50 stewards van Kortrijk en 30 van Brugge aanwezig. Ook dat draagt bij tot een verminderde politie-inzet."

Harde kern = bondgenoot!

Het zou naïef zijn te veronderstellen dat dit gastheerschapmodel zonder pelotons, sproeiwagen, enz. blindelings toepasbaar is bij elke voetbalwedstrijd. Bart Coussement trapt evenmin in deze val. "Tegen KV Mechelen en Club Brugge stonden de sterren gunstig, de sfeer was positief, de randvoorwaarden waren in orde, elke voetbalveiligheids-partner (spotters, de voetbalcel van Binnenlandse Zaken, de supportersverenigingen, de brandweer...) had zijn huiswerk gemaakt. Vooraleer uiteindelijk te beslissen tot een gastheerschapmodel

zonder Blauw in het stadion, is een grondige risicoanalyse met een breed draagvlak onontbeerlijk. Pas als alle elementen 'groen' kleuren, kan je ervoor gaan. Voor een wedstrijd als Standard-Anderlecht van 17 januari 2010 zou dit ondenkbaar zijn, alleen al maar rekening houdende met de stemmingmakerij en de heisa in de media en op fora."

De voorbereiding van een voetbalwedstrijd en het afwegen van de risico's is een erg arbeidsintensieve activiteit. Er is geen routine want elke wedstrijd is verschillend. "Communicatie is mijn sleutelwoord", aldus Coussement. "Je mag niets aan het toeval of het ongewisse overlaten. Dat betekent: overleg met de voetbalcel, de politie en de veiligheidsverantwoordelijken van de tegenstander en met de supporters, ook én vooral met de zware jongens." Paradoxaal genoeg heeft de commissaris een bondgenoot gevonden in de ancients van de harde kern Kortrijkse voetbalfans. "De amokmakers van weleer zijn opgegroeid tot volwassen huisvaders. Zij oefenen nu een

vorm van sociale controle uit en kunnen de jonge garde intomen, bijvoorbeeld als een situatie dreigt te ontsporen door een incident op het terrein. Ik hecht veel belang aan een open communicatie met de harde kern en ga regelmatig een babbelke slaan in hun clubcafé om de temperatuur te meten. Maar die medaille heeft ook een keerzijde: als ik niet doe wat ik zeg, word ik daar gegarandeerd op afge-rekend. Dan haal je de lont niet uit het kruitvat, maar steek je ze net aan." Tot slot een cijfermatige terugblik op de derby KV Kortrijk-Club Brugge (1-4) van 30 december 2009: een vol stadion zonder politiemensen in uniform, 9400 voetballiefhebbers (van luidruchtige fans tot families met kleine kinderen), geen gescheiden supportersvakken. De balans: één proces-verbaal voor een banaal incident (smijten met een drankbekertje). ■

¹ Meer over de bewijsteams in Inforevue 1/2007, *Bewijsteams tegen relschoppers*, p.14.

² Meer over spotterswerking in Inforevue 13/2003, *Voetbalveiligheid en spotters*, p.42.